

Column

Rinny E Kooi

**‘The amber forest’
van Otto Frello**

Wat kun je beter doen op een winderige en regenachtige vakantie-dag dan een museum in lopen! Zo belandde ik tijdens mijn vakantie op Jutland in het museum van het stadje Varde. Daar maakte ik kennis met de schilderkunst van Otto Frello (1924-2015). Een voor mij onbekende schilder maar in het museum is hij vertegenwoordigd met een permanente tentoonstelling. Het meest opvallend in het museum, en daarom aanleiding voor dit stukje, was het schilderij met de titel ‘The amber forest’, een enorm werk van 130 bij 380 cm.

In 1997, toen Frello bezig was met zijn bos, werd in barnsteen een onbekend insect ontdekt. Het was een insect met lange poten en sterke vleugels. Om Frello te eren werd dit insect naar hem genoemd, *Cyttaromyia frello*. Uiteraard schilderde hij vervolgens enkele keren hars op de bomen waarin dit insect zat ‘vastgeplakt’. Het werk is als het ware een soort handboek van een verdwenen wereld met insecten uit een ver verleden.

Frello is een groot, veelzijdig kunstenaar. Hij maakte schilderijen, tekende cartoons, ontwierp allerlei grafisch werk, illustreerde boeken, en maakte ook nog driedimensionaal werk. Frello is iets ten noorden van Varde geboren, woonde 60 jaar in Kopenhagen en keerde aan het einde van zijn leven terug naar Varde. Hij is in Denemarken een grootheid.

Foto: Niels Elswing, Varde museum

Ik stond perplex van dit werk en werd er volledig door in beslag genomen. Het was alsof ik in een tijdmachine zat en 40 tot 50 miljoen jaar terugreisde in de tijd, naar de periode waarin dit bos, zoals Frello veronderstelde dat het eruit zag, op aarde moet zijn geweest. In mijn gedachten stond ik in dat bos met die prachtige bomen. Op het schilderij staan veel bijzondere dieren, zoals een soort ijsvogel, een uil, een hagedis, een dinosaurus, schildpadden en een grote hoeveelheid insecten. In het bijzonder al die insecten, libellen, vlinders en wat al niet meer, op het schilderij troffen mij. Het was alsof ik in het bos heel veel geluiden hoorde van de insecten die om mijn hoofd zoemden. Met behulp van een vergrootglas kun je ze misschien wel determineren, maar staande voor dit schilderij lukt dat niet. De entomoloog Marcel Dicke vertelde ooit dat hij op schilderijen alle insecten telde. Op dit schilderij zijn het er zo veel dat ik me afvraag of het hem zou lukken in dit geval echt alle insecten te tellen.

Opmerkelijk is dat Frello ook insecten schilderde die als het ware vastgeplakt waren in hars dat uit de bomen stroomde. Daarvoor bestudeerde hij in het museum van Oksbal, een plaats in de gemeente Varde, insecten die ingesloten waren in hars dat 40 tot 50 miljoen jaar geleden uit bomen druppelde, hars, dat later veranderde in barnsteen (= amber). Hij heeft dit bos speciaal voor het museum in Oksbal gemaakt. Om geen fouten te maken bij het schilderen van bomen en vlinders is Frello bij diverse wetenschappers te rade gegaan.

... Frello veronderstelde dat een bos
40-50 miljoen jaar geleden er zo uitzag ...

Het beeld van ‘The Amber forest’ bleef lang in mijn hoofd zitten. Het indrukwekkende schilderij was in mijn gedachten een goede compensatie voor het minder gunstige weer van die dag. Ik realiseerde me dat ik vroeger, als klein meisje, altijd op dezelfde manier naar echte bomen keek als ik nu had gedaan naar de bomen die op het schilderij te zien zijn. Ik wilde vroeger elke boom aanraken, wilde de bast en de bladeren voelen en keek naar de insecten en andere dieren in de bomen. De grote wilgenhoutrups (*Cossus cossus*) die ik toen voor het eerst zag, kon ik niet in het bos van Frello ontdekken. Kon ik nu inderdaad maar met een tijdmachine in de tijd terugreizen. Wat had ik graag in dat het bos van Frello gewandeld en met mijn vingers de bomen betast.

Rinny E. Kooi is een gastmedewerker van het Instituut Biologie in Leiden

r.e.kooi@biology.leidenuniv.nl